

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU MÄÄRUS (kuues koda)

21. september 2021 *

Eelotsusetaotlus – Euroopa Kohtu kodukorra artikkel 99 – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Määrus (EL) nr 1215/2012 – Artikli 1 lõige 1 – Esemeline kohaldamisala – Mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad“ – Menetlus, milles nõutakse sisse tasulise tee kasutamise seotud tasu

Kohtuasjas C-30/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Amtsgericht Lennestadti (Lennestadti esimese astme kohus, Saksamaa) 11. jaanuari 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 19. jaanuaril 2021, menetluses

Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt.,

versus

NW,

EUROOPA KOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president L. Bay Larsen, kohtunikud C. Toader (ettekandja) ja M. Safjan,

kohtujurist: M. Szpunar,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Nemzeti Útdíjfizetési Szolgáltató Zrt., esindaja: *Rechtsanwalt* M. Tändler,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Heller ja I. Zaloguin,

arvestades vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artiklile 99 pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi põhistatud määrusega,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

määruse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1) artikli 1 lõike 1 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud Ungari õiguse alusel asutatud aktsiaseltsi Nemzeti Útdíjfizetési Szolgálató Zrt. (asukoht Budapest, Ungari) ja NW (elukoht Saksamaal) vahelises kohtuvaidluses tasulise kiirtee kasutamise seotud tasu sissenõudmise üle.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 3 Määruse nr 1215/2012 põhjendustes 10 ja 15 on märgitud:

„(10) Käesoleva määruse reguleerimisala peaks hõlmama kõiki peamisi tsiviil- ja kaubandusajades peale teatavate selgelt määratletud asjade [...].

[...]

(15) Kohtualluvuse eeskirjad peaksid olema hästi prognoositavad ning lähtuma põhimõttest, et tavaliselt on kohtualluvus seotud kostja alalise elukohaga. Seepärast peaks alati olema tagatud kohtualluvus kostja elukoha alusel, välja arvatud teatavatel täpselt määratletud juhtudel, kui vaidluse sisu või poolte autonoomia eeldab teistsugust seost. Selleks et ühiseeskirjad oleksid läbipaistvamad ja et vältida vastuolulist kohtualluvust, peab juriidilise isiku alaline asukoht olema autonoomselt kindlaks määratud.“
- 4 Määruse artikli 1 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajades suhtes igat liiki kohtutes. Eelkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusajades suhtes ega riigi vastutuse suhtes tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*).“
- 5 Nimetatud määruse artikli 4 lõikes 1 on ette nähtud:

„Käesoleva määruse kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.“

Ungari õigus

- 6 1988. aasta I seaduse liikluse kohta (edaspidi „liiklusseadus“) § 33/A lõikes 1 on sätestatud, et teatavate maanteed kasutamise eest tuleb maksta kasutustasu. Tasu maksmata jätmise korral on kohustus maksta lisatasu.
- 7 See seadus annab pädevale ministrile õiguse kehtestada määrusega teatavate maanteed kasutamise eest kasutustasu ning määrata kindlaks kasutustasu summa ja lisatasu, mida sõiduki registreeritud valdaja peab tasuma.

- 8 Liiklusseadus on majandus- ja transpordiministri määrusele nr 36/2007, mis käsitleb kiirteede, maanteede ja põhiteede suhtes kehtivat kasutustasu (edaspidi „määrus nr 36/2007“), õiguslik alus.
- 9 Määruse nr 36/2007 § 1 kohaselt kasutatakse tasulisi teid „tsiviilõigusliku suhte raames“.
- 10 Kasutustasu suurus on kindlaks määratud selle määruse §-s 6. Selle paragrahvi lõike 6 kohaselt peab kategooriasse D1 kuuluva sõiduki eest tasuma nädalas 2975 Ungari forintit (HUF) (ligikaudu 10 eurot).
- 11 Nimetatud määruse § 7/A lõikes 1 on sätestatud, et kui tuvastatakse, et mootorsõidukil ei ole kehtivat teetasukleebist, siis tuleb tasuda lisatasu. Selle paragrahvi lõikes 7 on ette nähtud, et selle tasu nõuab sisse Nemzeti Útdíjfizetési Szolgálató.
- 12 Lisatasu suurus on kindlaks määratud määruse nr 36/2007 § 7/A lõikes 10 koostoimes selle 1. lisa punktiga 1. Kui makse tehakse 60 päeva jooksul pärast maksenõude saamist, on lisatasu suurus 14 875 Ungari forintit (ligikaudu 50 eurot). Kui makset ei tehta 60 päeva jooksul pärast maksenõude saamist, on lisatasu suurus 59 500 Ungari forintit (HUF) (ligikaudu 190 eurot).

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 13 Põhikohtuasja hageja on volitanud äriühingut Ungarische Autobahn Inkasso GmbH (edaspidi „UAI“), mille asukoht on Eggenfelden (Saksamaa), välja selgitama Saksamaal registreeritud sõidukid ja nende valdajad, kes peavad lisatasu maksma, ning nõudma selle sisse.
- 14 Pärast seda, kui sõiduki valdaja on sõiduki registreerimismärgi abil kindlaks tehtud, nõuab UAI talt esimese hoiatuskirjaga lisatasu summas 14 875 Ungari forintit (HUF) koos sissenõudmiskuludega. Kui esimese hoiatuskirja alusel tasu ei maksta, tõuseb lisatasu suurus 59 500 Ungari forintini (HUF).
- 15 NW on Saksamaal registreeritud sõiduki valdaja. Ta läbis kõnealuse sõidukiga 19. detsembril 2019 Ungaris lühikese vahemaa tasulisel teel, enne kui ta ostis nõutud teetasukleebise.
- 16 UAI nõudis 10. märtsi 2020. aasta hoiatuskirjas NW-lt, et ta tasuks lisatasu koos sissenõudmiskuludega. Kuna NW ei reageerinud, saadeti talle 13. mail 2020 teine kiri suurendatud lisatasu maksmise nõudega, peale selle esitati nõue ka menetlustasu, sõiduki valdaja kindlakstegemise kulu, kindlasummaliste kulude ja käibemaksu tasumiseks.
- 17 Hageja nõuab põhikohtuasja menetluses NW-lt niisiis kokku 260,76 euro tasumist. Ta leiab, et vaidlus põhineb eraõiguslikul lepingulisel õigussuhtel, ning täpsustab, et selleks, et tema võlanõude saaks täita, peab tema suhtes kohaldama üldnorme.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus esitab küsimuse mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad“ ulatuse kohta määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses, et saada teada, kas selline menetlus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub nimetatud mõiste alla.
- 19 Eelotsusetaotluse esitanud kohus on seisukohal, et kuivõrd tasulise tee kasutaja ei ostanud teemaksukleebist, tuleb lisatasu pidada avaliku õiguse normi alusel ühepoolset kehtestatud rahaliseks karistuseks ja tegemist ei ole vaid tasuga osutatud teenuse eest 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsuse Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193) punkti 36 tähenduses. Selle tasu

kindlaksmääramist ja kogumist, mis eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on karistusliku iseloomuga, tuleb seega pidada avaliku võimu teostamise aktideks ja järelikult jätta määruse nr 1215/2012 esemelisest kohaldamisalast välja.

- 20 Neil asjaoludel otsustas Amtsgericht Lennestadt (Lennestadi esimese astme kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas määruse [nr 1215/2012] artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et kohtumenetlus, mille algatab riigile kuuluv äriühing karistusliku iseloomuga tasu sissenõudmiseks tasulise tee loata kasutamise eest füüsilise isiku suhtes, kelle elukoht on teises liikmesriigis, kuulub selle määruse kohaldamisalasse?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 21 Oma kodukorra artikli 99 kohaselt võib Euroopa Kohus, kui eelotsuse küsimusele võib vastuse selgelt tuletada kohtupraktikast või kui esitatud küsimusele antav vastus ei tekita põhjendatud kahtlust, igal ajal ettekandja-kohtuniku ettepanekul ja pärast kohtujuristi ärakuulamist lahendada kohtuasja põhistatud määrusega.
- 22 Käesolevas asjas esitatud eelotsusetaotluse puhul tuleb seda sätet kohaldada.
- 23 Oma küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte kohaldamisalasse kuulub kohtulikul teel esitatud nõue niisuguse tasu sissenõudmiseks, mis on seotud tasulise tee kasutamisega ja mille on esitanud seaduse alusel volitatud äriühing.
- 24 Määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõikes 1 esineva mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad“ kohta on Euroopa Kohus korduvalt otsustanud, et liikmesriikidele ja huvitatud isikutele sellest määrusest tulenevate õiguste ja kohustuste võrdsuse ja ühetaolisuse võimalikult paremaks tagamiseks ei tohi nimetatud mõistet tõlgendada lihtsalt viitena ühe või teise liikmesriigi riigisisesele õigusele. Seda mõistet tuleb käsitada autonoomse mõistena, mida tõlgendades tuginetakse ühelt poolt nimetatud määruse eesmärkidele ja süsteemile ning teiselt poolt riikide õigussüsteemide kogumist tulenevatele üldpõhimõtetele (28. veebruari 2019. aasta kohtuotsus Gradbeništvo Korana, C-579/17, EU:C:2019:162, punkt 46 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 25 Tuvastamaks, kas asi kuulub määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses mõiste „tsiviil- ja kaubandusasjad“ alla ja järelikult selle määruse kohaldamisalasse, tuleb kindlaks teha pooltevaheline õigussuhe ja vaidluse ese või teise võimalusena analüüsida esitatud nõude alust ja selle esitamise korda (16. juuli 2020. aasta kohtuotsus Movic jt, C-73/19, EU:C:2020:568, punkt 37 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 26 Seega, kuigi teatavad ametiasutuse ja eraõigusliku isiku vahelised vaidlused võivad kuuluda määruse nr 1215/2012 kohaldamisalasse, kui hagi puudutab *iure gestionis* tegevust, ei ole see nii, kui ametiasutus teostab avalikku võimu (25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus Obala i lučice, C-307/19, EU:C:2021:236, punkt 63 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 27 Kui üks vaidluspool teostab avalikku võimu, siis on välistatud selle vaidluse käsitlemine „tsiviil- ja kaubandusajana“ määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses, kuna see pool teostab võimu, mis ei jää eraõiguslike isikute vahelisi suhteid reguleerivate õigusnormide kohaldamisalasse (3. septembri 2020. aasta kohtuotsus *Supreme Site Services* jt, C-186/19, EU:C:2020:638, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 28 Pealegi ei ole ainuüksi asjaolu, et teatavad tegevused teenivad avalikke huve, piisav selleks, et pidada neid tegevusi teostatuks *iure imperii*, sest need ei vasta niisuguse võimu teostamisele, mis ei jää eraõiguslike isikute vahelisi suhteid reguleerivate õigusnormide kohaldamisalasse (3. septembri 2020. aasta kohtuotsus *Supreme Site Services* jt, C-186/19, EU:C:2020:638, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 29 Praegusel juhul nähtub põhikohtuasja hagi eseme kohta eelotsusetaotlusest, et see käsitleb niisuguse nõude sissenõudmist, mis vastab tasulise tee kasutamise eest nõutavale lisatasule. Nimelt, pärast seda, kui on jäetud täitmata kohustus maksta niisuguse tee kasutamise tasu, on algse summa suurenemine ette nähtud riigisiseste õigusnormidega. Käesoleval juhul sissenõutav summa vastab sellele lisatasule koos muude kuludega, mis on seotud sõiduki valdaja kindlakstegemise ja sissenõudmise menetlusega. See põhikohtuasja hageja esitatud nõue puudutab eraõiguslikku suhet määruse nr 36/2007 tähenduses.
- 30 Eelotsusetaotlusest nähtub, et nii põhikohtuasjas kõne all oleva teekasutustasu kui ka lisatasu summa on ette nähtud selles määruses, nii et põhikohtuasja hagejal ei ole nende kohaldamise otstarbekuse üle otsustades mingit kaalutusõigust. Veel olgu märgitud, et kuigi lisatasuga kaasneb algul tasumisele kuulunud summa märkimisväärne suurenemine, ei nähtu Euroopa Kohtu käsutuses olevast teabest, et see oleks karistus mis tahes liikluseeskirjade rikkumise eest. Nagu hageja oma kirjalikes seisukohtades täpsustab, erineb kohustus maksta teekasutustasu ja lisatasu pädeva asutuse õigusest määrata juhul, kui sõiduki omanik ei täida oma kohustust maksta teemakse, liikluseaduse § 21 lõike 2 alusel trahvi – mille summa võib ulatuda 10 000 – 300 000 Ungari forintini (ligikaudu 25–830 eurot).
- 31 Põhikohtuasja kõnealuse nõude aluse ja hagi esitamise korra kohta tuleb märkida, et põhikohtuasja hageja nõuab lisatasu maksmist eelotsusetaotluse esitanud kohtus algatatud menetluses üldnormidele tuginedes.
- 32 Pealegi – nagu nähtub Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast – kuulub menetlus „tsiviil- ja kaubandusajade“ alla määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses juhul, kui hageja ise ei saa erandina üldnormidest ise täiteõigust, vaid omandab riigisiseste õigusnormide alusel lihtsalt õiguse nõuda lisatasu koos sissenõudmiskuludega ja algatada selleks kohtumenetlus (vt selle kohta 12. septembri 2013. aasta kohtuotsus *Sunico* jt, C-49/12, EU:C:2013:545, punkt 39; 9. märtsi 2017. aasta kohtuotsus *Pula Parking*, C-551/15, EU:C:2017:193, punkt 37, ning 25. märtsi 2021. aasta kohtuotsus *Obala i lučice*, C-307/19, EU:C:2021:236, punkt 71).
- 33 Eeltoodust tuleneb, et ei õigussuhet sellise menetluse poolte vahel nagu põhikohtuasjas ega sellise menetluse alust ja korda ei saa pidada avaliku võimu teostamise näitajateks liidu õiguse tähenduses, mistõttu kuulub sellist liiki menetlus mõiste „tsiviil- ja kaubandusajad“ alla määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõike 1 tähenduses ning ühtlasi selle määruse reguleerimisalasse.

- 34 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esitatud küsimusele vastata, et määruse nr 1215/2012 artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte kohaldamisalasse kuulub kohtulikul teel esitatud nõue niisuguse tasu sissenõudmiseks, mis on seotud tasulise tee kasutamisega ja mille on esitanud seaduse alusel volitatud äriühing, kes peab sellisest tee kasutamisest tekkinud õigussuhet eraõiguslikuks.

Kohtukulud

- 35 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulud, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kuues koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 1 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et selle sätte kohaldamisalasse kuulub kohtulikul teel esitatud nõue niisuguse tasu sissenõudmiseks, mis on seotud tasulise tee kasutamisega ja mille on esitanud seaduse alusel volitatud äriühing, kes peab sellisest tee kasutamisest tekkinud õigussuhet eraõiguslikuks.

Allkirjad